

การให้ความหมาย ที่มาของความหมาย และกระบวนการการทำความดี ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา
ตอนต้นโรงเรียนสตรีวัดระฆัง กรุงเทพมหานคร

The Study Of Meaning, Source Of Meanings And The Good Deeds Of Students In Junior
High School For Satri Wat Rakhang School, Bangkok.

นภาลัย ธนวัฒน์ (Naphalai Thanawat)*

รุ่งตะวัน สินธุลีอนาม (Rungtawan Sinlueam)*

หนึ่งนุช ธีระรุจินนท์ (Nungnuch Teerarujinon)*

ธนิศา เขียวขำ (Thanita Khieokham)*

พิทักษ์ ศิริวงศ์ (Pitak Siriwong)**

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการทำความดีของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสตรีวัดระฆัง กรุงเทพมหานคร การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพมีระเบียบวิธีวิจัยที่สามารถนำมาสร้างความรู้ในการวิจัยวิธีวิทยาหนึ่งที่สามารถนำมาใช้ทำความเข้าใจ กระบวนการให้ความหมายของคน คือ วิธีวิทยาการสร้างทฤษฎีฐานรากเป็นระเบียบวิธีวิทยาในการพัฒนาแนวคิดหรือสร้างทฤษฎีจากข้อมูลปรากฏการณ์จริง ในงานวิจัยต้องการชุดของคำอธิบายเกี่ยวกับการสร้างความหมายของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ต่อการทำความดี วิธีวิทยานี้ช่วยสร้างแนวความคิดหรือมโนทัศน์ของความหมายของการทำความดี และกระบวนการทำความดี โดยเก็บรวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูลไปพร้อมๆกัน ใช้การเปรียบเทียบเพื่อจำแนกประเภท และหาความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิด เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยแบ่งออกเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการวิจัย และแบบสัมภาษณ์เชิงลึก แนวคำถามสัมภาษณ์แบบปลายเปิด โดยผู้ให้ข้อมูลสามารถตอบคำถามได้อย่างละเอียดเท่าที่ผู้ให้ข้อมูลต้องการ

ผลการวิจัย จากการวิเคราะห์ข้อมูลตามทฤษฎีวิธีวิทยาการสร้างทฤษฎีฐานรากพบว่า คำตอบของความหมายและที่มาของความหมายเกิดขึ้นจากทักษะของการสร้าง และให้ความหมายจากปัจจัยหลายด้านมี 6 ความหมาย คือ (1) ให้ความช่วยเหลือผู้อื่น โดยไม่หวังผลตอบแทน (2) ความกตัญญูต่อผู้มีพระคุณ (3) การทำบุญ (4) การช่วยเหลือสังคม (5) การบริจาคทาน (6) การไม่ทำให้อื่นเดือดร้อน จากการศึกษาความหมายของการทำความดีนั้นสอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับคุณธรรม และจริยธรรมความดี คือ การพัฒนาโดยใช้คุณธรรมเป็นพื้นฐาน

* นักศึกษาหลักสูตรปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการประกอบการ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร
Student's Master of Business Administration Program of Entrepreneurship, Faculty of Management Science
Silpakorn University.

** อาจารย์ประจำ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร
Lecturer, Faculty of Management Silpakorn University

ของกระบวนการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงความร่วมมือของสถาบันครอบครัว ชุมชนสถาบันศาสนาและสถาบันการศึกษา โดยมีจุดเน้นเพื่อพัฒนาเยาวชนให้เป็นคนดี มีความรู้ และอยู่ดีมีสุข

คำสำคัญ : กระบวนการการทำความดี / การให้ความหมาย

Abstract

This research aims to study the good deeds of students in junior high school. Satri Wat Rakhong School Bangkok This research is qualitative research methodology that can be used to create knowledge in research methodology that can be used to understand. The meaning of a person, Ground Theory Methodology is a methodology to develop a concept or Ground theory study on real phenomena. Research needs to set description of meaning of students in junior high school. The Good deeds. This methodology helps generate ideas or conceptions of the meaning of good deeds and good process. The data collection and analysis of data simultaneously, Use comparisons to classify and find relationships between concepts. Tools used in research into the tools used to carry out research and in-depth interviews. Open-ended interview questions. The data provider can answer questions thoroughly as the information required.

The findings from the analysis of the ground theory methodology are the founds: answers to the meaning from the viewpoint of creation and the meaning of many factors. Six meanings: 1) Helping others. Without hope of return 2) be grateful 3) to make merits 4) Volunteer Spirit 5) charity 6) not cause any trouble. According to the study the meaning of good deeds is consistent with the concept of morality and ethics is to develop the moral basis of the learning process are linked. Cooperation of family institutions, community, religious institutions and educational institutions. Focus on youth Development to be good with the knowledge and well-being.

Keywords: The good process / Meaning.

บทนำ

สภาพแวดล้อมของสังคมไทยปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงตามกระแสโลกาภิวัตน์จากการเลื่อนไหลของวัฒนธรรมที่หลากหลายจากต่างประเทศ มีสื่อและเทคโนโลยีที่ไร้พรมแดนส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตและพฤติกรรมของบุคคลจนทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมอย่างรวดเร็วและรุนแรง เด็กและเยาวชนมีสภาพจิตใจที่อ่อนแอ และภูมิคุ้มกันบกพร่องทางสังคม ขาดวิจรรย์ญาณในการคัดสรรที่จะเลือกรับสิ่งที่ดี และวัฒนธรรมที่พึงประสงค์ มาใช้เป็นเหตุให้ค่านิยม พฤติกรรมสังคมวิถีชีวิตโลกทัศน์มนุษย์ และความเป็นอยู่เปลี่ยนแปลงไป เกิดค่านิยมแนวใหม่

เลียนแบบค่านิยมตะวันตกเป็นแบบบริโภคนิยมและวัตถุนิยม ยึดถือการแข่งขันและการผลิตเพื่อสร้างความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจของตนเป็นหลัก สังคมเกิดการแข่งขันเพื่อความได้เปรียบได้ชัยชนะ สร้างความพึงพอใจในชีวิตความเป็นอยู่ ทั้งนี้เพื่อให้ได้มาในสิ่งที่ต้องการอย่างไว้ศีลธรรม จริยธรรม และความดี ซึ่งต่างจากค่านิยมตะวันออก โดยเฉพาะสังคมไทย ที่มีค่านิยมความดีในอดีตเป็นแบบความดีนิยม (ทุนอุดหนุนการวิจัยจากกรมศาสนา : กระทรวงวัฒนธรรม,2552)

ปัญหาที่เกิดขึ้นในกลุ่มของเยาวชน ทุกคนต่างลงความเห็นตรงกันว่า เยาวชนไทยขาดการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และขาดความรู้ความหมายของกระบวนการทำความดี อย่างยั่งยืน คือ อาจจะมีอยู่บ้างแต่แบบฉาบฉวย ไม่เกิดผลที่ถาวรในขณะที่สังคมไทยต้องการเห็นภาพการพัฒนาเยาวชนไทยไปสู่การเป็นบัณฑิตที่มีคุณภาพ มีความสมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ มีสติปัญญา มีความรู้และคุณธรรม มีความดี มีจริยธรรมและวัฒนธรรม ในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (ศูนย์ศิลปวัฒนธรรม:มหาวิทยาลัยศรีปทุม ,2550)

ปัญหาดังกล่าวมีความรุนแรง และขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างน่าวิตก เมื่อพิจารณาถึงรากเหง้าของปัญหาทำให้ทราบได้ว่าการเกิดจากการขาดบูรณาการทางความคิด และดำเนินงานร่วมกันของสถาบันครอบครัว สถาบันทางการศึกษา และองค์กรที่เกี่ยวข้องนำมาสู่กระบวนการหล่อหลอมทางสังคมที่ได้รับประสิทธิภาพ ไม่ครอบคลุมทุกมิติของปัญหาและมิติของการพัฒนา ในการพัฒนาเยาวชนไทยนั้นจะดำเนินการเป็นส่วนๆ หรือส่วนย่อยเพียงลำพังไม่ได้ แต่ต้องพัฒนาเป็นส่วนรวม อีกทั้งยังต้องเข้าใจธรรมชาติ และการพัฒนาของเยาวชนไทย ดังนั้นกระบวนการพัฒนาการทำความดีจึงจำเป็นต้องสร้างโอกาสให้เยาวชนไทยในการฝึกพัฒนาตนเอง ผู้อื่น และสังคมโดยรวม เพื่อให้เกิดการหล่อหลอมความดีให้กับเยาวชนไทย (ศูนย์ศิลปวัฒนธรรม:มหาวิทยาลัยศรีปทุม,2550)

โรงเรียนสตรีวัดระฆัง เป็นโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ได้ดำเนินการบริหารการศึกษาตามกรอบพระราชบัญญัติต่อเนื่อง โดยมีนโยบายแผนการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนานักเรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตามหลักคุณธรรมจริยธรรม และความดี (ข้อมูลพื้นฐาน : โรงเรียนสตรีวัดระฆัง,2549)

จากการศึกษางานวิจัยการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเยาวชนไทยให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข โดยผ่านกระบวนการทางการศึกษา ต้องตั้งอยู่บนหลักการที่เป็นการพัฒนาที่สมบูรณ์รอบด้าน ไม่ว่าจะเป็นทางร่างกาย จิตใจ และสังคม พร้อมทั้งเป็นผู้ที่เพียบพร้อมด้วย คุณธรรม จริยธรรม วัฒนธรรม และความดีในการใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่น เพราะฉะนั้นบทบาทของการศึกษา จึงไม่เพียงเป็นเครื่องมือในการพัฒนาเท่านั้น แต่จะต้องเป็นทั้งตัวการสำคัญในการพัฒนาโดยตรง และเป็นผลของการพัฒนาอีกด้วย (กัญจน์คัทธู ปิยะกาญจน์ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์,2553)

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาถึงการให้ความหมาย ที่มาของความหมาย และกระบวนการการทำความดีของนักเรียน โดยศึกษาจากนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนสตรีวัดระฆัง เพื่อให้ทราบแนวทางการให้ความหมาย ที่มาของความหมาย และกระบวนการการทำความดีของนักเรียน เพื่อจะได้เป็นข้อมูลสำหรับการวางแผนพัฒนาคุณลักษณะ ทางด้านการทำความดีของนักเรียนในโรงเรียนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการให้ความหมาย ที่มาของความหมาย ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสตรีวัดระฆัง
2. เพื่อศึกษากระบวนการการทำความดีของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนสตรีวัดระฆัง

ขอบเขตการวิจัย

1. **ขอบเขตด้านเนื้อหา** ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดหลักการและทฤษฎีทางด้าน คุณธรรมและจริยธรรม รวมถึงปัจจัยต่างๆที่มีผลต่อการส่งเสริมการทำความดีของนักเรียนใน 5 ด้าน คือ 1.) ความขยัน 2.) ความซื่อสัตย์ 3.) ความประหยัด 4.) ความมีน้ำใจ 5.) ความมีวินัย
2. **ขอบเขตด้านประชากร** ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนโรงเรียนสตรีวัดระฆัง กรุงเทพมหานครที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1, 2, 3) ในปีการศึกษา 2558 จำนวน 944 คน ข้อมูลจำนวนประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้มาจากฝ่ายทะเบียนและวัดผลโรงเรียนสตรีวัดระฆัง กรุงเทพมหานคร
3. **ขอบเขตด้านพื้นที่ทำการศึกษา** นักเรียนโรงเรียนสตรีวัดระฆัง กรุงเทพมหานคร ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น(ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1, 2, 3)

ขอบเขตด้านระยะเวลา การวิจัยครั้งนี้เริ่มตั้งแต่เดือนกันยายน พ.ศ. 2558 ถึงเดือนตุลาคม พ.ศ. 2558 รวมเป็นระยะเวลา 2 เดือน

ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

1. **แนวคิดเกี่ยวกับคุณธรรมและจริยธรรมความดี (กระทรวงศึกษาธิการ, 2550)ประกาศนโยบายเร่งรัดการปฏิรูปการศึกษา** โดยยึดคุณธรรมนำความรู้สร้างความตระหนักสำนึกในคุณค่าของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ความสามัคคี สันติวิธี วิถีประชาธิปไตย พัฒนาโดยใช้คุณธรรมเป็นพื้นฐานของกระบวนการเรียนรู้ที่เชื่อมโยง ความร่วมมือของสถาบันครอบครัว ชุมชน สถาบันศาสนา และสถาบันการศึกษา โดยมีจุดเน้นเพื่อพัฒนาเยาวชนให้เป็นคนดี มีความรู้ และอยู่ดีมีสุข
2. **แนวคิดกระบวนการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมความดีในสถานศึกษา (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2539)** ได้กล่าวถึงการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมความดีว่าต้องดำเนินการพัฒนาร่วมกันทั้งระบบในโรงเรียน ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมความดีในโรงเรียน ได้แก่ ผู้บริหาร ครูผู้สอน นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน สำหรับขั้นตอนในการส่งเสริมคุณธรรม และจริยธรรมความดีในโรงเรียนมี 7 ขั้นตอน คือ

- 2.1 ศึกษาปัญหาเพื่อกำหนดปรัชญา นโยบาย และเป้าหมายของโรงเรียน
- 2.2 จัดตั้งองค์กรในโรงเรียนและพัฒนาบุคลากร
- 2.3 สร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน

- 2.4 จัดตั้งองค์กรนักเรียน
- 2.5 จัดกิจกรรมในหลักสูตรให้สอดคล้องกับเป้าหมายพัฒนาคุณลักษณะด้านจิตพิสัย
- 2.6 จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร
- 2.7 ประเมินผล

3. แนวคิดเกี่ยวกับบทบาท (สงวน สุทธิเลิศอรุณ, 2547) กล่าวว่า บทบาท คือ การประกอบพฤติกรรมตามตำแหน่งหน้าที่ ซึ่งเป็นไปตามความคาดหวังของสังคม ตามลักษณะการรับรู้และตามทีแสดงจริง บทบาทเป็นผลรวมของสิทธิ์และหน้าที่ เช่น บุคคลที่เป็นครู ก็ต้องประกอบพฤติกรรมในการสอนและอบรมเมื่อแสดงพฤติกรรมดังกล่าวแล้วจะเป็นไปตามที่สังคมคาดหวังหรือไม่ก็ตาม

สุพัตรา สุภาพ (2538) ให้ความหมายของบทบาทไว้ว่า บทบาท หมายถึง พฤติกรรมที่คาดหวังสำหรับผู้ที่อยู่ในสถานภาพต่างๆ จะต้องปฏิบัติอย่างไร เป็นบทบาทที่คาดหวังโดยกลุ่มคนหรือสังคม เพื่อให้คู่สัมพันธ์มีการกระทำกันทางสังคม

ยนต์ ชุมจิต (2540) ได้ให้ความเห็นว่า บทบาท หมายถึง ภาระที่ต้องรับผิดชอบตามสถานภาพของแต่ละบุคคล เช่น เป็นพ่อแม่ นอกจากจะเลี้ยงดูดูแลให้ลูกเติบโตแล้ว จะต้องมียบทบาทในการอบรมสั่งสอนให้มีความรู้ ป้องกันมิให้ลูกทำความชั่วหรือดูแลทุกข์สุขอื่นๆ ส่วนครูจะต้องมียบทบาทอื่นๆนอกเหนือจากการอบรมสั่งสอนวิชาความรู้ เช่น ช่วยเหลือนักเรียนที่ขาดแคลนเสื้อผ้า อาหาร ส่งเสริมและพัฒนาจริยธรรมของนักเรียน

สุรพล สุวดีกุล (2545) กล่าวว่า บทบาท หมายถึง การกระทำหรือการปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ที่รับผิดชอบและการปฏิบัติตามตำแหน่ง ตามสถานภาพของแต่ละบุคคลที่เป็นอยู่ ถ้าตำแหน่งหรือสถานภาพเปลี่ยนไป บทบาทที่มีอยู่ก็จะเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การให้ความหมาย ที่มาของความหมาย และกระบวนการการทำความดี ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนสตรีวัดระฆัง กรุงเทพมหานคร เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาความหมาย ที่มาของความหมาย และกระบวนการการทำความดีของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จึงเหมาะสมในการตอบปัญหาการวิจัยเรื่องนี้มากที่สุด

การวิจัยเชิงคุณภาพมีระเบียบวิธีวิทยาที่จะสามารถนำมาสร้างความรู้ในการวิจัยอยู่หลากหลาย และวิธีวิทยาหนึ่งที่สามารถนำมาใช้ทำความเข้าใจ กระบวนการให้ความหมายของคน คือ วิธีวิทยาการสร้างทฤษฎีฐานราก (Grounded Theory Methodology) (Glaser and Strauss, 1968; นภาภรณ์ หะวานนท์, 2538) ลักษณะพิเศษของวิธีวิทยาการสร้างทฤษฎีฐานราก คือเป็นระเบียบวิธีวิทยาในการพัฒนาแนวคิดหรือสร้างทฤษฎีจากข้อมูลปรากฏการณ์จริง ในงานวิจัยนี้ต้องการชุดของคำอธิบายเกี่ยวกับการสร้างความหมายของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นต่อการทำความดี ดังนั้นวิธีวิทยานี้จึงช่วยให้ผู้วิจัยสามารถสร้างแนวคิดหรือโมทัศน์ของความหมายของการทำความดี และกระบวนการการทำความดี โดยผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลไปพร้อมๆกัน ใช้การเปรียบเทียบเพื่อจำแนกประเภทและหาความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิด ผู้วิจัยเขียนบันทึกเพื่อ

เก็บความคิดทุกอย่างที่เกิดขึ้นจากกระบวนการกำหนดรหัสและการเปรียบเทียบ รายละเอียดการดำเนินการวิจัย มีดังนี้

1. **พื้นที่ศึกษา** โรงเรียนสตรีวัดระฆัง กรุงเทพมหานคร

2. **ผู้ให้ข้อมูลหลัก** ในงานวิจัยครั้งนี้คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสตรีวัดระฆัง กรุงเทพมหานคร โดยแต่ละคนมีช่วงอายุ ระดับชั้นเรียน และชีวิตประจำวันแตกต่างกันออกไป

3. **เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย** ในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการวิจัยซึ่งประกอบด้วยสมุดบันทึกข้อมูล เครื่องบันทึกเสียง แนวคำถามสัมภาษณ์และตัวผู้วิจัย ประกอบไปด้วย

3.1 สมุดบันทึกข้อมูลในภาคสนาม (Field Notebook) ซึ่งมีลักษณะคล้ายกับแบบบันทึกข้อมูล โดยในสมุดบันทึกข้อมูล ผู้วิจัยจดบันทึกชื่อผู้ให้ข้อมูลสถานที่ศึกษา อายุและหมายเลข สมุดบันทึก ใช้บันทึกชื่อผู้ให้ข้อมูล ระดับชั้นเรียน อายุ และหมายเลขโทรศัพท์ เพื่อใช้ในการอ้างอิงและนำข้อมูลที่จดไว้มาวิเคราะห์ต่อไป

3.2 เครื่องบันทึกเสียง (Recorder) ใช้บันทึกข้อมูลเสียงสัมภาษณ์จากการสนทนาระหว่างผู้วิจัย กับผู้ให้สัมภาษณ์ และนำมาใช้ร่วมกับข้อมูลที่ได้จากสมุดบันทึกเพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

3.3 แบบสัมภาษณ์เชิงลึกหรือแนวคำถามสัมภาษณ์ ผู้วิจัยใช้แนวคำถามสัมภาษณ์แบบปลายเปิด โดยให้ผู้ให้ข้อมูลสามารถตอบคำถามได้อย่างละเอียดเท่าที่ผู้ให้ข้อมูลต้องการ โดยแนวคำถามที่ผู้วิจัยถาม คือ เรื่อง การให้ความหมาย ที่มาของความหมาย และกระบวนการการทำความดี ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ตอนต้น โรงเรียนสตรีวัดระฆัง ซึ่งแนวคำถามมีความครอบคลุมในประเด็นต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง แนวคำถามที่ผู้วิจัย กำหนดขึ้นมาจากแนวความคิดและทฤษฎี ซึ่งผู้วิจัยจำแนกได้เป็น 3 ส่วน ได้แก่

1.) แนวคำถามเรื่อง ความดีคืออะไร

2.) ผู้วิจัยกำหนดแนวคำถามจากแนวคิดและทฤษฎี โดยกำหนดกรอบอย่างกว้างๆ

3.) แนวคำถามเรื่อง ความหมายในการทำความดีของผู้ถูกสัมภาษณ์ (นักเรียนระดับชั้น ตอนต้น) คืออะไร

4.) แนวคำถามเรื่อง กระบวนการการทำความดีของผู้ถูกสัมภาษณ์ (นักเรียนระดับชั้น ตอนต้น) คืออะไร มีวิธีปฏิบัติอย่างไร

หลังจากนั้นผู้วิจัยจึงนำแนวคำถามไปปรึกษาผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 2 คน เพื่อตรวจสอบความ ครอบคลุมทางวิชาการด้านเนื้อหา

3.4 ผู้วิจัย งานเชิงคุณภาพถือว่าผู้วิจัยเป็นเครื่องมือหนึ่งที่มีความสำคัญในการเก็บข้อมูลงานวิจัย ในพื้นที่และการเขียน (ชาย โพธิ์สิตา, 2549:294-297) กล่าวว่าเครื่องมือในการสัมภาษณ์ที่ดีที่สุดคือผู้สัมภาษณ์ โดยผู้สัมภาษณ์ที่ดีต้องมีองค์ประกอบในด้านความรู้ความสามารถในการถาม การฟังและความสามารถในการ สร้างความสัมพันธ์กับผู้ตอบคือผู้ให้ข้อมูลหลัก

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ก่อนเริ่มการสัมภาษณ์ผู้วิจัยขออนุญาตผู้ให้ข้อมูลหลักเพื่อใช้เครื่องมือบันทึกเสียง และแจ้งให้ผู้ให้ ข้อมูลหลักทราบว่าข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ใช้ในการวิจัยในระดับปริญญาโทเท่านั้น และเริ่มคำถามสัมภาษณ์

ด้วยการถามประวัติส่วนตัว จากนั้นจึงเริ่มถามถึงแนวทางในการประพฤติปฏิบัติตนในการทำความดี ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยมีขั้นตอนดังนี้

4.1 ศึกษาข้อมูลในระดับปฐมภูมิโดยการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหัวข้องานวิจัย

4.2 เก็บข้อมูลภาคสนามด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และการสังเกต (Observation) การสัมภาษณ์และการวิเคราะห์ข้อมูลต้องเกิดขึ้นไปพร้อมกัน ผู้วิจัยสร้างมโนทัศน์จากบทสัมภาษณ์คนแรกและหาคำอธิบายภายใต้มโนทัศน์นั้น นำมาเชื่อมโยงให้มีลักษณะเป็นข้อเสนอและมีหน้าที่เป็นสมมติฐานชั่วคราว (Temporary Hypothesis) สมมติฐานชั่วคราวที่ได้นี้ผู้วิจัยใช้เป็นแนวทางในการสัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลหลักคนถัดไปโดยการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยจะดำเนินการสัมภาษณ์ต่อไปเรื่อยๆ โดยไม่ได้กำหนดจำนวนว่าใช้เท่าใด ผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นจำนวน 20 คน จึงยุติการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยหยุดเก็บข้อมูลเพราะคำตอบที่ได้จากการสัมภาษณ์มีลักษณะซ้ำๆ เริ่มไม่มีความแตกต่าง ผู้วิจัยจึงยุติการสัมภาษณ์ อีกนัยหนึ่งก็คือ ไม่ว่าผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลไปอีกเท่าใด ผู้วิจัยก็ไม่ได้ข้อมูลปรับเปลี่ยนมโนทัศน์ที่มีอยู่ได้ ซึ่งในขั้นตอนนี้เรียกว่า ทฤษฎีชนพदान หรือทฤษฎีถึงจุดอิ่มตัว (Theoretical Saturation) ในขั้นตอนนี้ถือเป็นขั้นตอนสำคัญที่นำผู้วิจัยไปสู่การพัฒนาแนวคิดหรือทฤษฎีฐานราก ในเรื่องของการให้ความหมาย ที่มาของความหมาย และกระบวนการทำความดี ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

5. การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล

ผู้วิจัยใช้วิธีการตรวจสอบข้อมูลแบบ 3 เสา (Triangulation) เพื่อให้ได้ข้อมูลที่น่าเชื่อถือ

5.1 การตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล (Data Triangulation) ผู้วิจัยตรวจสอบแหล่งข้อมูลทางเวลาและบุคคล โดยเก็บข้อมูลในเวลาที่แตกต่างกันเพื่อดูว่าถ้าข้อมูลต่างเวลากันจะมีความเปลี่ยนแปลงหรือไม่ และตรวจสอบแหล่งบุคคลโดยการสัมภาษณ์นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ที่มีเกณฑ์อายุ และอาชีพแตกต่างกันว่าข้อมูลต่างกันหรือไม่อย่างไร

5.2 การตรวจสอบสามเส้าด้านผู้วิจัย (Investigator Triangulation) ในการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยเปลี่ยนตัวผู้เก็บข้อมูลหลายคนเพื่อลดความลำเอียงด้านทัศนคติและความไม่แน่ใจในคุณภาพของผู้รวบรวมข้อมูลภาคสนาม

5.3 การตรวจสอบสามเส้าด้านวิธีรวบรวมข้อมูล (Methodological Triangulation) นอกจากการสัมภาษณ์แล้ว ผู้วิจัยยังใช้การสังเกตพฤติกรรมของผู้ให้ข้อมูลควบคู่กับการซักถาม

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นตอนที่ 1 การลงรหัสข้อมูล

เมื่อผู้วิจัยสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักคนแรกเสร็จสิ้น ผู้วิจัยลงรหัสของข้อมูลเพื่อไม่ให้ปะปนกัน เนื่องจากผู้ให้ข้อมูลมีหลายคน ผู้วิจัยใส่ชื่อโครงการวิจัยเป็นภาษาอังกฤษ ตามด้วยตัวเลข ซึ่งบอกลำดับที่ของข้อมูลและคนให้สัมภาษณ์ สุดท้ายตามด้วยชื่อผู้ให้สัมภาษณ์ดังนี้ CSR-interview-01-สุภัทรา

ขั้นตอนที่ 2 การพิมพ์บทสัมภาษณ์

ผู้วิจัยถอดเทปบทสัมภาษณ์ของคนแรกแบบคำต่อคำ (Verbatim) และนำมาพิมพ์เป็นบทสัมภาษณ์ (Transcript) ด้วยโปรแกรมประมวลคำ (Word Processing Program) โดยพิมพ์ตามลักษณะที่นักวิจัย

เชิงคุณภาพส่วนใหญ่ปฏิบัติ ในส่วนบนของบทสัมภาษณ์มีรายละเอียดของผู้ให้ข้อมูล วัน เดือน และปีที่สัมภาษณ์ และพิมพ์ให้ข้อมูลอยู่ก่อนมาทางด้านซ้ายมือและอยู่ครึ่งหน้าของกระดาษ อีกครึ่งหน้ากระดาษผู้วิจัยเว้นไว้เพื่อวิเคราะห์ข้อมูล จากนั้นผู้วิจัยนำบทสัมภาษณ์มาตรวจสอบกับข้อมูลดิบที่ได้จากเครื่องบันทึกเสียงด้วยการอ่านควบคู่กันไป ก่อนนำบทสัมภาษณ์ที่ได้มานั้นไปวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยใช้วิธีการนี้ทุกครั้งที่ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักเสร็จสิ้นทุกราย

ขั้นตอนที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยนำบทสัมภาษณ์ที่พิมพ์ออกมาและเริ่มอ่านอย่างละเอียดทั้งหมด จากนั้นเริ่มลดทอนข้อมูลจากข้อมูลทั้งหมดเหลือเพียงมโนทัศน์ที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยในขั้นตอนนี้ เป็นขั้นตอนของการเลือกเฟ้นข้อมูลให้แคบลงและเจาะจงเฉพาะข้อมูลที่งานวิจัยต้องการเมื่อได้ มโนทัศน์หนึ่งแล้ว เช่น มโนทัศน์เรื่องความต่อเนื่องและยาวนานในการสนับสนุนการทำความดี ภายใต้มโนทัศน์นี้มีคำอธิบายเฉพาะ จากนั้นผู้วิจัยวิเคราะห์เพื่อหามโนทัศน์อื่นต่อไปจนหมดบทสัมภาษณ์ของคนแรก

ขั้นตอนต่อไป ผู้วิจัยนำบทสัมภาษณ์คนต่อไปมาวิเคราะห์เช่นเดียวกันด้วยการหามโนทัศน์ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยได้มโนทัศน์บางอย่างแตกต่างออกไปจากที่ปรากฏในบทสัมภาษณ์ของคนแรก ผู้วิจัยก็กำหนดขึ้นเป็นอีกมโนทัศน์หนึ่ง ทั้งมโนทัศน์ที่เหมือนกันและแตกต่างกันนี้ผู้วิจัยนำไปใช้ในขั้นตอนของการเก็บข้อมูลควบคู่กันไปด้วย คือ ใช้เป็นประเด็นในการสัมภาษณ์รายต่อไปในขั้นตอนของการเก็บข้อมูล กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ ในขั้นตอนของการเก็บข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลตามวิธีวิทยาของการสร้างทฤษฎีฐานรากจะต้องดำเนินการควบคู่กันไป

มโนทัศน์เหล่านี้ผ่านการเชื่อมโยงและมีคำอธิบายจนสอดคล้องกับสิ่งที่งานวิจัยต้องการพัฒนาเป็นข้อสรุปเชิงทฤษฎี (Theoretical Generalization) ผู้วิจัยนำข้อสรุปเชิงทฤษฎีมาใช้ในการนำเสนอรูปแบบของการให้ความหมาย ที่มาของความหมาย และกระบวนการการทำความดี ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พื้นที่เฉพาะของโรงเรียนสตรีวัดระฆัง กรุงเทพมหานคร ใช้เป็นพื้นที่เป้าหมายซึ่งได้กลายเป็นทฤษฎีฐานรากในที่สุด

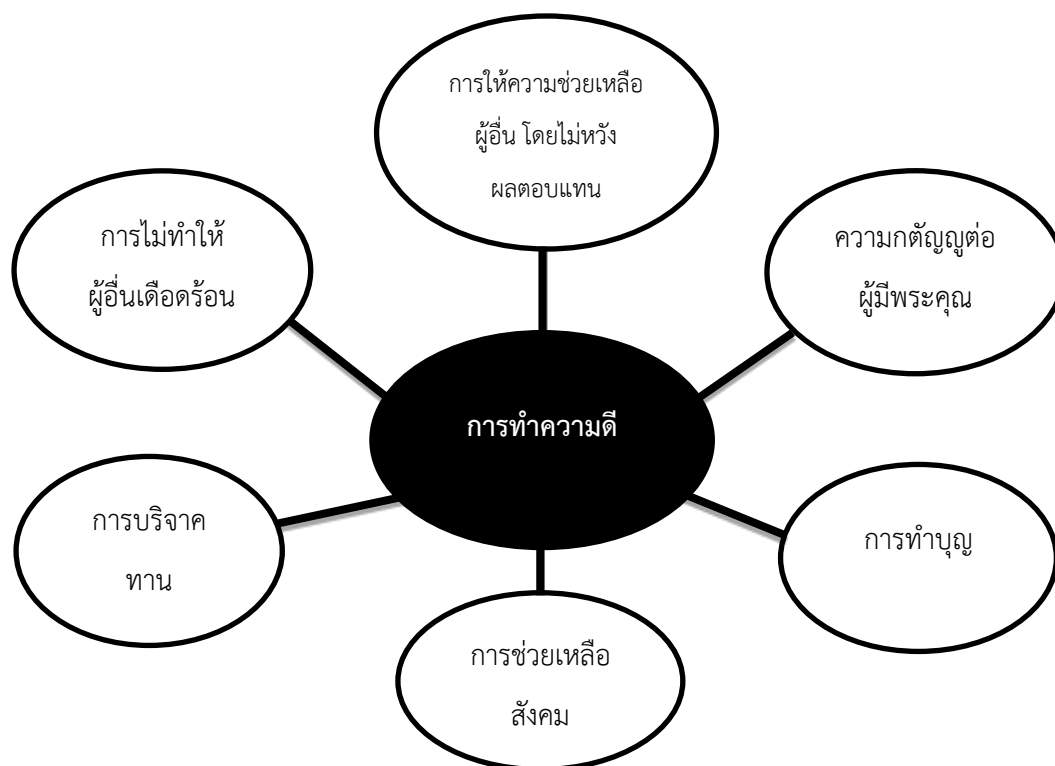
ผลการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อศึกษาถึงการให้ความหมาย ที่มาของความหมายและกระบวนการการทำความดี ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนสตรีวัดระฆังกรุงเทพมหานคร การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Methodology) ด้วยวิธีวิทยาการสร้างทฤษฎีฐานราก (Grounded Theory Methodology) เป็นการมุ่งศึกษาการตีความหมายการทำความดี และตระหนักถึงวิถีกระบวนการการทำความดีของเยาวชนในปัจจุบันจะกระทำอย่างไรบ้าง โดยผู้วิจัยได้สัมภาษณ์นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสตรีวัดระฆัง กรุงเทพมหานคร โดยผู้วิจัยแบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ต่อไปนี้

1. การให้ความหมาย ที่มาของความหมาย การทำความดี ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนสตรีวัดระฆัง

การให้ความหมาย ที่มาของความหมายของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นจากการวิเคราะห์ข้อมูลตามวิธีวิทยาการสร้างทฤษฎีฐานราก พบว่าข้อมูลคำตอบของความหมายและที่มาของ

ความหมายที่เกิดขึ้นจากทัศนะของการสร้างและให้ความหมายจากปัจจัยหลายด้าน ดังนั้นจากการสัมภาษณ์ การให้ความหมาย ที่มาของความหมาย ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสตรีวัดระฆัง กรุงเทพมหานคร มี 8 ความหมาย และ ที่มาของความหมาย ดังนี้

รูปที่ 4.1

ความหมายและที่มาของความหมายการทำความดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

1.1 การให้ความช่วยเหลือผู้อื่น โดยไม่หวังผลตอบแทน เด็กนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นได้ให้ความหมายของการทำความดี คือ การช่วยเหลือผู้อื่นโดยไม่หวังผลตอบแทน เป็นการช่วยเหลือเนื่องจากเป็น การกระทำที่ออกมาจากจิตใจ เพราะโดยทั่วไปของมนุษย์เมื่อเห็นผู้อื่นตกทุกข์ได้ยากมักต้องการเข้าไปให้ความช่วยเหลือ แต่การช่วยเหลือดังกล่าวหวังสิ่งของตอบแทนหรือไม่ ก็แล้วแต่บุคคล การที่นักเรียนช่วยเหลือผู้อื่นโดย ไม่หวังสิ่งตอบแทนนั้น แสดงให้เห็นว่านักเรียนยังมีจิตสำนึกที่ดียังคงมีจิตสาธารณะอยู่ ดังนั้นควรที่จะรักษาไว้ ให้ จิตสาธารณะ จิตสำนึกที่ดียังคงอยู่ต่อไป

1.2 การไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน เป็นการกระทำที่ไม่เบียดเบียนผู้อื่น ไม่สร้างความเดือดร้อนต่อผู้ ที่อยู่รอบข้าง ไม่ว่าจะวิธีใดๆก็ตาม อาทิเช่น ไม่สร้างความลำบาก ความทุกข์ร้อนแก่ผู้อื่น และไม่แสดงบุคลิกภาพ แบบต่อต้านสังคมมีลักษณะเห็นแก่ตัวไม่นึกถึงความเดือดร้อนของผู้อื่น เป็นต้น

1.3 ความกตัญญูต่อผู้มีพระคุณ การรู้คุณต่อพ่อแม่ ญาติผู้ใหญ่ และผู้มีอุปการคุณ รู้คุณที่ผู้อื่น ทำแก่ตน การที่เยาวชนไทยได้รับการปลูกฝังคุณลักษณะที่ดีในเรื่องของความกตัญญูต่อผู้มีพระคุณถือเป็นเรื่องที่ดี เป็นการสร้างภูมิคุ้มกันให้กับสังคม การเลี้ยงดูของครอบครัวเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยอบรมและส่งเสริมพฤติกรรม

ของเยาวชนให้มีคุณลักษณะของการเป็นคนมีความกตัญญู ความตระหนักในคุณของบุคคล สัตว์ และสิ่งแวดล้อม ที่มีผลต่อตนเองทั้งโดยตรงและโดยอ้อม

1.4 การช่วยเหลือสังคม สมาชิกทุกคนในสังคมย่อมต้องมีบทบาทหน้าที่ตามสถานภาพของคนที่รับบทบาทและหน้าที่ของแต่ละบุคคลจะมีความแตกต่างกันไป ถ้าทุกคนในสังคมได้ปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของตนอย่างถูกต้อง ก็จะได้ชื่อว่า “พลเมืองที่ดีของสังคมและประเทศชาติ” และยิ่งส่งผลให้ประเทศชาติพัฒนาอย่างยั่งยืน ดังนั้นแต่ละบุคคลในสังคม โดยเฉพาะเยาวชนที่ถือว่าเป็นอนาคตของชาติ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเรียนรู้ และปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของตน เพื่อช่วยนำพาให้ประเทศชาติพัฒนาสืบไป

1.5 การทำบุญ คือ เพื่ออนุเคราะห์ ช่วยเหลือผู้มีความต้องการ เช่น ขาดแคลน หรือได้รับความทุกข์ยากด้วยความกรุณา คือคิดจะช่วยให้พ้นทุกข์ เพื่อสงเคราะห์ คือเกื้อกูลกันในระหว่างญาติเพื่อบ้าน มิตรสหาย การทำบุญเป็นการแสดงออกซึ่งความเอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่ ไม่เห็นแก่ตัว และเพื่อบูชาคุณ เช่น บูชาคุณบิดามารดา เป็นต้น

1.6 การบริจาคทาน เป็นการให้ การเสียสละ และไม่หวังสิ่งตอบแทน การบริจาทานนั้นต้องทำด้วยใจจริง การบริจาททรัพย์หรือสิ่งของเพื่อให้อื่น หรือบริจาทปัจจัยเพื่อทำสิ่งที่ดีนั้นเป็นการทำทาน การทำทานไม่ควรยึดติดกับสิ่งของที่จะบริจาท การให้ทานไม่ควรหวังผลตอบแทนใดๆ

2. รูปแบบและกระบวนการการทำความดีของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนสตรีวัดระฆัง

2.1 การให้ความช่วยเหลือผู้อื่น โดยไม่หวังผลตอบแทน มีรูปแบบดังนี้:

(2.1.1) ช่วยผู้สูงอายุ คนป่วยไข้ อาสาสมัครเป็นลูกหรือหลานของผู้สูงอายุ ซึ่งขาดลูกหลานมาเยี่ยมที่บ้านหรือสถานสงเคราะห์คนชรา อ่านหนังสือให้ท่านฟังหรือดูแลครอบครัวด้วย เป็นต้น

(2.1.2) ช่วยดูแลเด็กเล็กขณะที่พ่อแม่ทำธุระ

(2.1.3) ช่วยแปลภาษาให้กับคนต่างชาติ ที่พูดภาษาไทยไม่ได้

(2.1.4) จัดกิจกรรมให้เด็กๆ ในชุมชนแออัดหรือก้นดาร์

(2.1.5) เป็นอาสาสมัคร หากมีการรับบริจาคหรืออาสาสมัครทำอะไรที่สามารถทำได้ก็ควรให้ความร่วมมือจะช่วยให้ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์

(2.1.6) สอนการบ้านในรายวิชาที่ถนัดให้กับผู้ที่ไม่เข้าใจ ผู้ที่ได้รับการสอนก็จะได้รับประโยชน์ และยังสามารถเพิ่มทักษะให้กับผู้สอนอีกด้วย

2.2 การไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน มีรูปแบบดังนี้: ไม่ควรทำอะไรให้กับผู้อื่นรู้สึกลำบากเดือดร้อนหรือรำคาญใจ การที่เราไม่สร้างความเดือดร้อนให้แก่ผู้อื่นและทำให้คนรอบข้างมีความสุขก็ถือว่าเป็นการสร้างสิ่งที่ดีให้เกิดในสังคม

2.3 ความกตัญญูต่อผู้มีพระคุณ รูปแบบดังนี้:

(2.3.1) เคารพเชื่อฟังบิดามารดา คำสั่งอบรมของครูอาจารย์

(2.3.2) ช่วยเหลือบิดามารดาในทุกโอกาสที่ทำได้

(2.3.3) ใช้จ่ายอย่างประหยัด ไม่ฟุ่มเฟือย สรุ่ยสร้อย

(2.3.4) ตั้งใจศึกษาเล่าเรียน ประพฤติตนเป็นคนดี

(2.3.5) กตัญญูรู้คุณอาจารย์

(2.3.6) การตอบแทนคุณ มีจิตสำนึกในคุณท่านและคิดตอบแทน

2.4 การช่วยเหลือสังคม มีรูปแบบดังนี้:

(2.4.1) มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมของชุมชน

(2.4.2) รักษาสุขภาพลักษณะของชุมชน เช่น การทิ้งขยะให้เป็นที่เป็นที่ เป็นต้น

(2.4.3) ปฏิบัติตนตามกฎหมาย

(2.4.4) อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในชุมชน

(2.4.5) ตั้งใจศึกษาเล่าเรียนได้ความรู้ความสามารถที่แท้จริง เพื่อที่จะช่วยรับใช้สังคมต่อไป

ภาคหน้า

(2.4.6) ร่วมมือประกอบกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม เพื่อพัฒนาสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยามว่าง จากการศึกษาเล่าเรียน เช่น จัดตั้งชมรม กิจกรรมต่างๆ ในโรงเรียน เพื่อฝึกฝนให้รู้จักหน้าที่และความรับผิดชอบ ช่วยกันแก้ปัญหาสังคมในวิถีทางที่ถูกต้อง

2.5 การทำบุญ มีรูปแบบดังนี้:

(2.5.1) ทำงานการกุศล การเข้าร่วมองค์กรการกุศลที่เป็นประโยชน์ มีโอกาสทำงานให้กับองค์กรการกุศลถือว่าการทำบุญที่ใหญ่ได้เช่นกัน

(2.5.2) การทำบุญด้วยการรักษาศีล ประพฤติอยู่ในศีลไม่พาตัวไปมั่วบวมุข

(2.5.3) การทำบุญด้วยการฟังธรรม ศึกษาธรรม เช่น การอ่านหนังสือธรรมะทำให้เกิดความคิดเห็นที่ถูกครรลอง ครองธรรม ขจัดความสงสัยเกิดจิตใจที่ผ่องใส

(2.5.4) การให้ส่วนบุญหรือแบ่งส่วนบุญให้ผู้อื่น

(2.5.5) การแสดงความยินดีในการทำดีของผู้อื่น

2.6 การบริจาคทาน มีรูปแบบดังนี้:

(2.6.1) ธารงศ์รับบริจาคเสื้อผ้ากันหนาวและแว่นตาส่งไปให้ผู้ขาดแคลน

(2.6.2) จิตอาสา จัดหาทุนให้กับเด็กยากจน ไปเข้าค่ายลูกเสือ วิทยาศาสตร์ ภาษาอังกฤษ หรือกีฬา เป็นต้น

(2.6.3) ขอนหนังสือบริจาคมาจัดเป็นมุมหนังสือประจำตึกในโรงพยาบาล บ้านพักคนชราเพื่อคนชราและผู้ป่วยจะได้มีหนังสืออ่านในยามเหงา

(2.6.4) เย็บหรือซื้อหมวกไปให้ผู้ป่วยมะเร็งที่ผมร่วง เนื่องจากการรักษาแบบเคมีบำบัด

(2.6.5) บริจาคเงินให้กับผู้ยากไร้เป็นการอนุเคราะห์ด้วยความกรุณา

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากบทสัมภาษณ์ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสตรีวัดระฆัง กรุงเทพมหานคร ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการให้ความหมาย ที่มาของความหมาย และกระบวนการการ

ทำความดีของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Method) เปรียบวิธีวิทยาของการสร้างทฤษฎีฐานราก (Grounded Theory Methodology) อาศัยแนวความคิดเรื่องการทำความดีของเยาวชนมาเป็นกรอบในการศึกษา พบว่า การให้ความหมายในการทำความดี คือการให้ความช่วยเหลือผู้อื่นโดยไม่หวังผลตอบแทน ความกตัญญูต่อผู้มีพระคุณ การไม่ทำให้อื่นเดือดร้อน การทำบุญ การช่วยเหลือสังคม การบริจาคทาน โดยนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นมีกระบวนการการทำความดี คือ การให้ความช่วยเหลือผู้อื่น โดยไม่หวังผลตอบแทน เช่น ช่วยผู้สูงอายุ คนป่วยไข้ อาสาสมัครเป็นลูกหรือหลานของผู้สูงอายุ ซึ่งขาดลูกหลานมาเยี่ยมที่บ้านหรือสถานสงเคราะห์คนชรา อ่านหนังสือให้ท่าน ฟังหรือดูละครโทรทัศน์ด้วย เป็นต้น

ข้อสรุปเชิงทฤษฎี

การให้ความหมาย ที่มาของความหมาย และกระบวนการการทำความดี ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนสตรีวัดระฆัง กรุงเทพมหานคร เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นภายใต้บริบท และช่วงเวลาที่งานวิจัยนี้ศึกษาเท่านั้น ดังนั้นการนิยามเรื่องต่างๆ และการสร้างความหมายย่อมเกิดขึ้นเฉพาะช่วงขณะหนึ่ง การให้ความหมายและกระบวนการสร้างความหมายอาจเปลี่ยนไปถ้าบริบทและเวลาต่างจากการศึกษาผู้วิจัยสามารถสรุปข้อสรุปเชิงทฤษฎีจากผลการศึกษา ได้ดังนี้

1. ปัจจัยความสำเร็จของกิจกรรมอาสาสมัครช่วยเหลือผู้สูงอายุ ขึ้นอยู่กับการมีส่วนร่วมของชุมชน
2. เมื่อใดก็ตามที่บุคคลเคารพเชื่อฟัง ปิตามารดาและครูอาจารย์ เมื่อนั้นสังคมจะมีพลเมืองที่มีคุณภาพ
3. การช่วยเหลือสังคม การมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมของชุมชน ส่งผลให้เกิดการยอมรับจากสังคมและชุมชน
4. ปัจจัยในการทำความดี ละเว้นการทำความชั่ว ส่งผลมาจากความพึงพอใจและการยอมรับในบทบาทหน้าที่ของบุคคลนั้น
5. ความภาคภูมิใจที่ได้ช่วยเหลือผู้อื่น และการมีส่วนร่วมกับกิจกรรมของชุมชน ได้สร้างความตระหนักรู้ถึงมูลค่าและคุณค่าที่เพิ่มขึ้นของบุคคล

อภิปรายผล

จากผลการศึกษา ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลได้ว่า ความหมายของการทำความดีนั้นสอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับคุณธรรมและจริยธรรมความดี (กระทรวงศึกษาธิการ, 2550) คือพัฒนาโดยใช้คุณธรรมเป็นพื้นฐานของกระบวนการเรียนรู้ที่เชื่อมโยง ความร่วมมือของสถาบันครอบครัว ชุมชน สถาบันศาสนาและสถาบันการศึกษา โดยมีจุดเน้นเพื่อพัฒนาเยาวชนให้เป็นคนดี มีความรู้ และอยู่ดีมีสุข และยังมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ (กัลยา ศรีปาน, 2542) ที่ได้ศึกษา เรื่อง คุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนระดับประถมศึกษา ภาพรวมองค์ประกอบด้านความรู้ ด้านการประหยัด ด้านความเสียสละ ด้านความเมตตากรุณา ด้านตรงต่อเวลา ด้านความสามัคคี อยู่ในระดับปานกลาง ด้านความกตัญญูต่อบุคคล อยู่ในระดับมากและยังมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ (พระครูประโชติจันทร์วิมล, 2555) พบว่าเยาวชนไทยเป็นผู้มีความเมตตาสูงเมื่อเปรียบเทียบกับคุณธรรมในด้านอื่นๆรองลงมา ได้แก่ ความซื่อสัตย์ ความอดทน มีจิตสำนึกในความรับผิดชอบ และความมีวินัย

และยังสอดคล้องตามแนวคิดความรับผิดชอบต่อสังคมและช่วยเหลือสังคม Phillip Kotler and Nancy Lee (2005) ทั้งนี้เพราะการศึกษาที่ดีเป็นรากฐานสู่สังคมที่ดีและยั่งยืน

ในส่วนของการกระบวนการการทำความดีของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสตรีวัดระฆัง ได้มุ่งเน้นไปที่การไม่สร้างความเดือดร้อนแก่ผู้อื่น กตัญญูทักเตือนผู้มีพระคุณ แบ่งปันน้ำใจไมตรี และให้ความช่วยเหลือสังคมเท่าที่เราทำได้ เป็นต้น การช่วยเหลือ ความมีเมตตา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (ประภาศรี สีหอำไพ, 2550) ที่ได้กล่าวถึงลักษณะของบุคคลที่มีความเมตตาว่า จะเป็นผู้ที่รู้จักการเสียสละในสิ่งที่ตนมีแก่ผู้ที่มีความจำเป็นกว่ารู้จักยินดีเมื่อเพื่อนประสบความสำเร็จ หรือมีความสุข นอกจากนี้ยังเป็นผู้ที่รู้จักเห็นใจ ปลอดภัยให้กำลังใจเมื่อเพื่อนประสบกับความทุกข์ พร้อมหาทางช่วยเหลือ และพร้อมที่จะให้อภัยแก่เพื่อนที่ทำผิด และยังมิจิตสำนึกในความรับผิดชอบ ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ (อังคณา บุญสีสด, 2551) ที่ว่าความรับผิดชอบต่อสังคมเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งเพราะบุคคลที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมจะมีความเพียรพยายามอดทนตั้งใจในการทำงานให้สำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ การเป็นผู้มีความรับผิดชอบต่อสังคมจะเป็นเครื่องผลักดันให้บุคคลปฏิบัติตามระเบียบเคารพสิทธิผู้อื่นทำตามหน้าที่ของตนถ้าบุคคลในสังคมมีความรับผิดชอบต่อสังคมจะช่วยให้สังคมมีความสงบสุขความเจริญก้าวหน้า ปัญหาสังคมก็จะลดน้อยลงดังนั้นก็จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพัฒนาความรับผิดชอบต่อสังคมให้เกิดขึ้นในทุกคน

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

การศึกษา “การให้ความหมาย ที่มาของความหมาย และกระบวนการการทำความดี ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนสตรีวัดระฆัง กรุงเทพมหานคร” เป็นการเก็บข้อมูลจากนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสตรีวัดระฆัง กรุงเทพมหานครเพียงเท่านั้น ทำให้ทราบถึงทัศนคติและวิถีกระบวนการการทำความดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นเพียงบางบุคคล ด้านปัจจัยภายในที่มีผลต่อการปลูกฝังคุณธรรม และจริยธรรมของนักเรียนจากงานวิจัยพบว่า การนำเอาหลักการใช้ชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงจะต้องได้รับการปลูกฝังและพัฒนาให้มีความเข้มแข็งในตัวนักเรียน เพราะความพอเพียงจะช่วยให้เด็กนักเรียนลดสิ่งที่เกินในการดำเนินชีวิตหรือลดความโลภ คุณธรรมที่จะตามมาโดยอัตโนมัติ ก็คือ ความมีวินัย ความอดทน และความซื่อสัตย์ในการปฏิบัติตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ขณะเดียวกันก็จะช่วยให้เป็นผู้มีความเสียสละ คือมีเมตตาต่อผู้อื่น ด้านปัจจัยภายนอก เป็นการนำเสนอการทำหน้าที่ในการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมและความดีของสถาบันต่าง ๆ ดังนี้

ครอบครัวของนักเรียน ผลการวิจัยพบว่า ครอบครัวเป็นสถาบันที่สำคัญในการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมและความดีให้แก่เด็กนักเรียน โดยเฉพาะการที่พ่อแม่ และผู้ปกครองมีเวลาให้กับนักเรียน จะต้องได้รับการพัฒนาให้มีความเข้มแข็ง ถึงแม้จะเป็นที่ทราบกันดีอยู่แล้วว่าในปัจจุบันการดำรงชีวิตจะต้องแข่งขันกับหลายๆ อย่าง แต่การที่จะพัฒนาให้เด็กนักเรียนเป็นผู้ที่มีคุณธรรม และจริยธรรม พ่อแม่ และผู้ปกครองจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องใช้เวลาให้กับเด็กนักเรียนในการพูดคุยเอาใจใส่

สถานศึกษา ผลการวิจัย พบว่า สถานศึกษาเป็นสถาบันที่สำคัญมากในการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมและความดีแก่เด็กนักเรียนโดยเฉพาะในประเด็นที่ครู-อาจารย์ผู้สอนจะต้องมีการว่ากล่าวตักเตือน หรือลงโทษนักเรียนที่ทำผิด หรือไม่เชื่อฟังคำสอน และสถานศึกษาจะต้องส่งเสริมให้นักเรียนเข้ามามีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ เพื่อฝึกให้นักเรียนเป็นผู้ที่รู้จักการเสียสละ สถานศึกษาจะต้องไม่ทำหน้าที่

เพียงแค่การให้ความรู้ทางวิชาการเท่านั้น แต่จะต้องปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมและความดีให้แก่แก่นักเรียนควบคู่กันไปด้วย เพื่อให้แก่นักเรียนเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ และเป็นผู้ที่มีคุณธรรมจริยธรรมและความดีควบคู่กัน ในการวิจัยครั้งต่อไปหากสามารถเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลกลุ่มใหญ่จะทำให้สามารถรับรู้ถึงข้อมูลได้กว้างมากยิ่งขึ้น ซึ่งจะเป็นข้อมูลที่สำคัญในการนำเสนอความหมาย ที่มาของความหมาย และวิถีกระบวนการการทำความดีของเยาวชนไทยต่อไป

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป

งานวิจัยครั้งต่อไป ผู้วิจัยได้เล็งเห็นถึงประเด็นที่น่าสนใจในการทำวิจัย อยู่ 4 ประเด็น คือ

1. ควรศึกษาการให้ความหมายและวิถีกระบวนการการทำความดีของนักศึกษาระดับอุดมศึกษา
2. ควรศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างระดับความคิด และมโนทัศน์ ของระดับชั้นมัธยมศึกษา อุดมศึกษา ว่ามีความคิดที่แตกต่างกันมากน้อยเพียงใด
3. ควรศึกษาปัจจัยภายนอกด้านสถานศึกษา และสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียน การใช้ชีวิตประจำวัน และการปลูกฝังคุณธรรมแก่นักเรียน เป็นการเฉพาะลงไป โดยมีการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ได้ข้อมูลที่น่าสนใจมาพัฒนาได้อย่างเหมาะสมต่อไป
4. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมเชิงคุณธรรมและจริยธรรมโดยใช้เครื่องมืออื่นๆ เช่น แบบสอบถามสถานการณ์ เพื่อศึกษาว่าผลสอดคล้องกับการวิจัย ครั้งนี้หรือไม่

เอกสารอ้างอิง

ภาษาไทย

เอื้อมพร แสงสุวรรณ. (2558). “บรรณาธิการบริหารนิตยสารชีวจิต.”

กนกกาญจน์ บุญยืน และคณะ. (2556). “การให้ความหมาย ที่มาของความหมาย และรูปแบบกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมในความต้องการของลูกค้า ธนาคารไทยพาณิชย์.”วารสารวิชาการ

VeridianE-Journal ปีที่ 6, ฉบับที่ 3 (เดือนกันยายน-ธันวาคม) : 153.

พระครูประโชติจันทร์ทิมม. (2555). วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พุทธศักราช.2555.

กัญจน์คหฺฐ ปิยะกาญจน์. (2553). “วิธีการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชน”. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

อังคณา บุญสืบ. (2551). “คู่มือพัฒนาความรับผิดชอบต่อสังคมของนักเรียนช่วงชั้นที่1”. สารนิพนธ์มหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

เขมิกา ทับทิมใส. (2551). “การศึกษากการให้ความหมาย รูปแบบ และกลยุทธ์การดำเนินธุรกิจอย่างมีความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัทที่ได้รับรางวัลบริษัท จดทะเบียนดีเด่นด้าน CSR”. ประจำปี 2551. สารนิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและเอกชน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). “แนวคิดเกี่ยวกับคุณธรรมและจริยธรรมความดี.”
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). “คุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ”. นโยบายเร่งรัดแผนการปฏิรูปการศึกษา.
- สุทัศน์พงษ์ กุลบุตร. (2550). “การปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมให้นักศึกษา”. ศูนย์ศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- รายงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ปีการศึกษา 2549. ข้อมูลพื้นฐาน. โรงเรียนสตรีวัดระฆัง กรุงเทพมหานคร.2549.
- สงวน สุทธิเลิศอรุณ. (2547). “ทฤษฎีและปฏิบัติการทางจิตวิทยาสังคม”. กรุงเทพมหานคร :สำนักพิมพ์อักษรพัฒนาพาณิชย์.
- จุฑาธิป เปี่ยมประถม. (2545). “จริยธรรมนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษา ตามความคิดเห็นของครูและ ผู้ปกครองสังเกต สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา”. ปรินญาณพนธ์ กศ.ด.(การบริหารการศึกษา) ประจำปี2545. ชลบุรี บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- กรมวิชาการ. (2539). “คู่มือการสร้างเครื่องวัด คุณลักษณะด้านจิตพิสัย”. แนวทางการพัฒนาจริยธรรมไทย. กรุงเทพมหานคร : กองวิจัยทางการศึกษากรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.
- สุพัตรา สุภาพ. (2538). “จิตวิทยาสังคม”. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.2538.

ภาษาต่างประเทศ

- Philip Kotler and Nancy Lee. (2005). *Corporate Social Responsibility*. New Jersey, John Wiley & Sons.